

KRYSTYNA WOJTCZAK

Habilitacje w Polsce Ludowej

Część 1. Warunki i przebieg habitacji w prawie szkół wyższych

Streszczenie

Warunki i przebieg postępowań habilitacyjnych w Polsce do 1965 r. regulowało prawo szkół wyższych. Przyjęte nim przed 1965 r. rozwiązania cechowała względna stabilność. W pierwszych latach Polski Ludowej warunki i przebieg postępowania habilitacyjnego oparto na rozwiązaniach z lat trzydziestych Polski międzywojennej. W pierwszym miesiącu po zakończeniu II wojny światowej w nieznacznym stopniu je zmieniono. Wprowadzenie w 1947 r. pierwszej reformy szkolnictwa wyższego wprowadziło nadal prawo habilitowania pozostawiło ówczesnym szkołom akademickim i zachowało porządek etapów jego przebiegu, lecz zmiany, jakie nią wprowadzono, były dość istotne w warstwie stawianych wymagań w każdym z etapów postępowania habilitacyjnego. Nadal wiązano je jednak wyłącznie z prawem wykładania (nauczania). Dekret zdecydowanie zmienił natomiast zakres wpływu ministra oświaty z tytułu nadzoru nad szkołami wyższymi, w sprawach postępowania habilitacyjnego zwykle decydującego za zgodą nowo utworzonej Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. Jej też, co było nowym rozwiązaniem, powierzono przeprowadzanie postępowań habilitacyjnych.

Od habilitacji odstąpiono reformą szkolnictwa wyższego wdrożoną w 1951 r., przewidującą, wzorem rozwiązań radzieckich, wyższy stopień naukowy doktora nauk. Rok 1958 zmienił ten stan rzeczy. Ustawą o szkolnictwie wyższym z tegoż roku przywrócono habilitację i po raz pierwszy po ponad czterdziestu latach od odzyskania przez Polskę niepodległości wiązano z jej pomyślnym ukończeniem nabycie stopnia naukowego docenta. Wprowadziło zachowano Radę Główną Szkolnictwa Wyższego, lecz jej udział w przewodach habilitacyjnych sprowadzono jedynie do wyrażania opinii przed podjęciem przez ministra szkolnictwa wyższego decyzji w sprawach habilitowania. Prawo do habilitowania, poza szkołami wyższymi, nabyły natomiast placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk oraz instytuty naukowe działające poza szkołami wyższymi.

Słowa kluczowe: Polska Ludowa – postępowania habilitacyjne – Polska Rzeczpospolita Ludowa – przewody habilitacyjne – warunki uprawniające do habilitowania